Západočeská univerzita v Plzni Fakulta aplikovaných věd Katedra informatiky a výpočetní techniky

Diplomová práce

Docházka a výkazy práce pro systém IMIS na platformě Android

Plzeň 2013 Martin Kadlec

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů.

V Plzni dne 16. dubna 2013

Maxipes Fík

Abstract

Text of abstract.

Obsah

1	Úvo	$\mathbf{d}$		1
2	Sou	časný :	systém	2
	2.1		e forms	2
	2.2	Archit	ektura	2
	2.3		onenty formuláře	3
		2.3.1	Moduly	3
		2.3.2	Triggery	5
		2.3.3		5
	2.4	Uživat	elské rozhraní	6
	2.5		ý model	7
	2.6		té formuláře	7
		2.6.1	Zápis příchodů a odchodů	7
		2.6.2	Výkaz práce	8
3	Ana	ılýza		9
	3.1	v	ektura	9
		3.1.1	Přímé připojení k databázi	9
		3.1.2	Oracle Database Mobile Server	9
		3.1.3	Webová služba	10
	3.2	Výběr	typu webové služby	11
		3.2.1	Representational State Transfer	11
		3.2.2	Simple Object Access Protocol	11
	3.3	Datova	á vrstva	11
		3.3.1	Práce s datumem a časem	11
		3.3.2	Kritika datové vrstvy	12
	3.4	Busine	ess logika	12
		3.4.1	Triggery	12
		3.4.2	Databázové balíčky a uložené procedury	13
		3.4.3	Forms knihovny	13
	3.5		elské rozhraní	13

		3.5.1 LOV							
4	Zab	ezpečení 14							
	4.1	LDAP							
		4.1.1 Schéma							
		4.1.2 Funkční model							
		4.1.3 LDAP URL							
5	Web	pová služba 16							
	5.1	REST							
6	And	roid aplikace 18							
	6.1	Funkcionalita							
		6.1.1 Nastavení a konfigurovatelnost							
		6.1.2 Uživatelská přívětivost							
	6.2	Architektura							
	6.3	Business logika							
	6.4	Android komponenty							
	6.5	Ukládání dat							
	6.6	SQLite							
	6.7	REST							
	6.8	Synchronizace							
	6.9	Zabezpečení							
	6.10	Oprávnění							
	6.11	Zpětná kompatibilita							
	6.12	Budoucí rozšiřitelnost							
	6.13	Vytváření grafů							
		Chybové reporty							
7	Testování 23								
	7.1	O čem psát							
	7.2	Zásady pro vypracování							

$1 \quad \acute{\mathbf{U}}\mathbf{vod}$

2 Současný systém

IMIS = Integrovaný manažerský informační systém

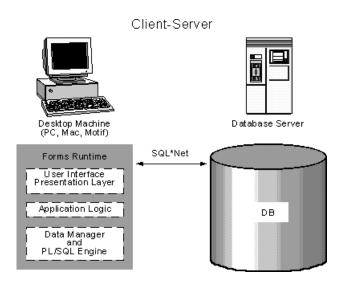
2.1 Oracle forms

Oracle forms je softwarový produkt vyvinutý společností Oracle. Slouží k vytváření formulářů, které interagují s Oracle databází. Jako programovací jazyk využívá PL/SQL. Produkt byl původně požíval terminálové rozhraní pro komuikaci se serverem. Později byl přepracován do architekrury klient-server.

Prostředí běhu zajišťuje defaultní správu transakcí. Díky tomu je Oracle Forms silný nástroj pro efektivní vývoj aplikací, jejichž primárním cílem je přístup k datům uložených v databázi.

PL/SQL PL/SQL (Procedural Language/Structured Query Language) je procedurální nadstavba jazyka SQL od firmy Oracle založená na programovacím jazyku Ada.

2.2 Architektura

TODO asi vyrobit vlastni

2.3 Komponenty formuláře

Z hlediska architektury se Oracle Forms aplikace skládá z těchto celků:

2.3.1 Moduly

Modul formuláře Modul formuláře je hlavní komponenta aplikace. Poskytuje kód nezbytný pro interakci s úložištěm a uživatelským rozhraním. Data poskytovaná databází jsou reflektovaná v prvcích uživatelského rozhraní jako jsou textová pole, zaškrtávací políčka, přepínače, talčítka atd. Formulář je logicky organizován do bloků. Existují dva typy bloků:

• Datový blok

Datový blok zobrazuje zdrojová data a poskytuje abstrakci pro způsob jakým jsou tato data získávána. Blok může být asociován s databázovou tabulkou, databázovým pohledem, uloženou procedurou, dotazem do databáze nebo transakčním triggerem. Asociace datového bloku a databázových dat standartně umožnujě přístup k těmto datům a jejich modifikaci. Datové bloky mohou být navzájem svázany vztahem "rodič - potomek". Takový vztah představuje relaci 1:N databázových tabulek. Oracle Forms zajišťuje to, že při spojení mezi master a detail bloky se zobrazí pouze ty detail bloky, které jsou vázány na master blok přes cizí klíč.

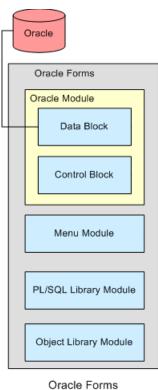
Řídící blok

Představuje blok, který nemá vztah k databázové tabulce. Řídící blok může obsahovat jakékoli prvky uživatelského rozhraní. Prvky mohou sloužit k uložení dočasných proměných nebo k zobrazení dat, které nemají přímou vazbu s databází.

Modul menu Modul obsahuje hiearchii menu. Každé menu obsahuje zvolitelné položky. Každý formulář obsahuje defaultní menu obsahující příkazy pro základní DML operace s databází CRUD.

Modul PL/SQL knihovny Modul obsahuje znovu využitelný kód, který může být využit jinými formuláři, menu či knihovnami. Programové jednotky knihovny mohou být fuknce, procedury a balíčky. Programové jednotky jsou spouštěny na straně klienta. Mohou obsahovat business logiku. Knihovny jsou nezávislé na formuláři, jsou zaváděny dynamicky a mohou být zároveň využívány více formuláři.

Modul knihovny objektů Modul obsahuje znovu využitelné objekty. Řeší uskladnění, správu a distribuci těchto objektů, které mohou být využity jinými formuláři, menu či knihovnami. Využívání tohoto modulu přináší přínosy v podobě úspory paměti při běhu aplikace.

Application

TODO obrazek upravit - prepsat Oracle Module na Form Module

2.3.2 Triggery

Aplikace v Oracle pracuje s následujícími typy triggerů:

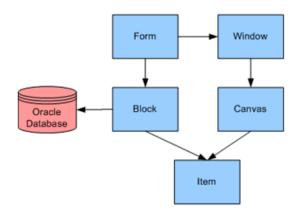
- Block-processing triggers jsou spouštěny při události na položce patřící tomuto bloku.
- Interface event triggers jsou spouštěny při události v uživatelském rozhraní formuláře.
- Master-detail triggers jsou spouštěny při události související se vztahem "rodič - potomek"na daných blocích. Např. při změně položky rodiče příslušný trigger zobrazí správné položky v bloku potomka.
- Message-handling triggers zpracovávájí zobrazení chybových či informačních zpráv.
- Navigational triggers jsou spouštěny při navigaci po položkách formuláře
- Query-time triggers jsou spouštěny na úrovni bloku před a po dotazu do databáze.
- Validation triggers jsou spouštěny při validaci záznamu v položce.
- Transactional Triggers vyvolají se při různých událostech související s interakcí s datovým úložištěm.

Pokud se jedná o datový blok, který je svázan s tabulkou v databázi, prostředí běhu automaticky zajištuje DML pro tyto bloky. Pokud vývojář požaduje nestandartní akci při těchto úkonech, provede překrytí těchto triggerů s vlastní definovanou akcí.

2.3.3 Seznam hodnot

A (LOV) is a pop-up window that provides the user with a selection of values. The values can be static or populated by querying the database. LOVs are populated using columns returned by record groups. Check the Record Group property of the LOV for the record group which is used to provide values.

2.4 Uživatelské rozhraní

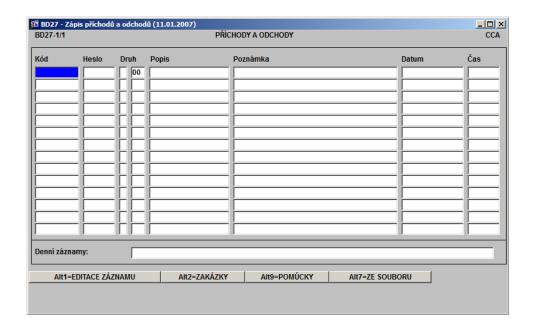
Plátno je objekt, na který je nakresleno celé GUI formuláře, tedy všechny viditelné objekty. Může mít prakticky jakoukoli velikost. Okno ohraničuje plochu plátna, která bude zobrazena. View řídí, jak bude plátno v určité době zobrazeno v okně.

TODO přepsat

2.5 Datový model

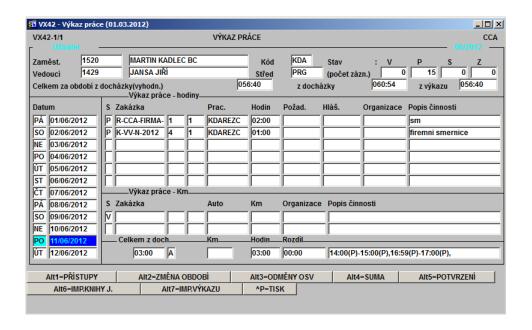
2.6 Důležité formuláře

2.6.1 Zápis příchodů a odchodů

+popsat z pohledu uzivatele

2.6.2 Výkaz práce

+popsat z pohledu uzivatele

3 Analýza

3.1 Architektura

Při návrhu architektury jsem se rozhodoval mezi třemi variantami: přímé spojení Android aplikace ke vzdálené databázi pomocí JDBC, synchronizaci dat se vzdálenou databází pomocí Oracle Database Mobile Server a nakonec využití webové služby, která by sloužila jako rozhraní mezi klientskou aplikací a databázovým serverem.

3.1.1 Přímé připojení k databázi

Přestože příme připojení k Oracle databázi pomocí JDBC je možné, tuto variantu jsem zamítl. Připojení pomocí JDBC je primárně určeno pro stabilní síťové připojení, které má malou odezvu a nízkou ztrátu paketů. Využití JDBC by přineslo problémy v podobě špatné odezvy aplikace, kvůli znovu navazování spojení a vytváření nových databázových relací, které musely být v důsledku ztráty konektivity ukončeny.

Vzhledem k tomu, že původní Forms aplikace funguje jako tlustý klient, provádí veškerou bussines logiku. Tato logika je zapotřebí ke správné funkčnosti systému. Bylo by tedy nutné přenést tuto logiku na stranu klienta a potřeba komunikace se vzdálenou databází by byla větší než k pouhému přenesení dat.

3.1.2 Oracle Database Mobile Server

Oracle Database Mobile Server 11g je server zajišťující synchronizaci dat mezi Oracle databází a mobilními zařízeními. Klíčovou vlastností tohoto produktu je synchronizační jádro, které je schopné zajistit synchronizaci velké počtu mobilních zařízení se vzdálenou databázovým systémem. Přestože bylo toto synchronizační jádro navrženo pro stabilní připojení, je schopné zajistit spolehlivou funkci i při nestabilním připojení. V případě, že je spojení přerušeno synchronizace je pozastavena a po navázání spojení pokračuje v místě přerušení. Dále umožuje šifrování dat, jak pro přenos tak i pro jejich persistenci.

Analýza Architektura

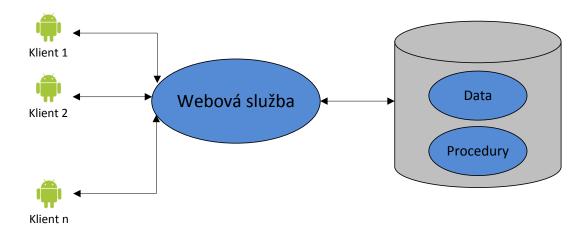
Tato varianta byla zamítnuta protože řeší pouze synchronizaci dat a neumožňuje zajistit provedení business logiky. Dalším důvodem je skutečnost, že její použití by vyžadovalo zakoupení licence pro tento server.

Server je možné spustit na serverech Oracle WebLogic Server a Oracle Glassfish. Mobilní klient, který běží na straně mobilního zařízení zajišťuje správu zařízení nutnou k synchronizaci. Tento klient je dostupný pro platfromy Java, Android, Blackberry, Windows a Linux. (http://www.oracle.com/technetwork/products/datmobile-server/overview/index.html)

3.1.3 Webová služba

Jako použitou architekturu jsem zvolil použití webové služby, která bude fungovat jako rozhraní mezi klientskou aplikací a databázovým serverem. Android klient v této architektuře funguje jako tenký klient spravující jen část funkčnosti z původního tlustého klienta. Business logika je umístěna na straně webové služby. Díky tomu že, webová služba bude umístěna v blízkosti firemní databáze, dojde k minimalizace odezev při zajištění business logiky systému. Mezi klientem a webovou službou se přenášejí pouzy data, která jsou opravdu nutná.

Z pohledu rozšiřitelnosti systému o další mobilní platformy se toto řešení jeví rovněž výhodně. Business logika by nebyla implementována ani na klientských aplikacích jiných platforem. Při změne logiky bude potřeba úpravy v kódu pouze na straně webové služby. Cílová architektura na vyobrazena na obrázku 3.1

Obrázek 3.1: Zvolená architektura

3.2 Výběr typu webové služby

3.2.1 Representational State Transfer

3.2.2 Simple Object Access Protocol

3.3 Datová vrstva

3.3.1 Práce s datumem a časem

Při návrhu datového modelu jsem řešil problém pomocí jakého datového typu vyjadřovat údaj o čase či datu. V Oracle databázi je použit datový typ Date. SQLite databáze nabízí tři způsoby jako ukládat informaci o čase:

- TEXT podle ISO8601 normy ve formátu "YYYY-MM-DD HH:MM:SS.SSS".
- **REAL** podle Juliánského kalendáře, počet dní od poledne 24. Listopadu roku 4714 před kristem (Greenwichského času).
- INTEGER jako Unix Time, počet sekund 1970-01-01 00:00:00 UTC.

Pro uložení v SQLite databázi jsem zvolil typ INTEGER. V aplikaci (Android klient, webová služba) jsem se rozhodl reprezentovat časový údaj pomocí primitivního typu long. Měl jsem k tomu řadu dobrých důvodů:

- odpadá starost s formátem datumu při serializaci a deserializace JSON řetězce
- snadné porovnávání hodnot pomocí relačních operátorů
- sníží se počet konverzí v aplikaci (např. pro výpočet pozice pro vykreslení komponenty v UI)

Také jsem se ujistil, že rozsah typu long je pro potřeby aplikace dostačující. Srovnání použitých datových typů je znázorněno v tabulce 3.1.

Datový typ	Minimální hodnota	Maximální hodnota	Přesnost
Oracle Date	January 1, 4712 BCE	December 31, 4712 CE	sekundy
SQLite INTEGER			sekundy
Java long	2.12.292269055 BC	17.8.292278994 AD	milisekundy

Tabulka 3.1: Datové typy reprezentující časový údaj

3.3.2 Kritika datové vrstvy

co se mi nelibilo a co bych navrhl jinak a jak, navrh prichody/odchody - jeden radek, chybi primarni klic - ROWID jako unikatni identifikator, problemy ktere to prinasi, format casu - problemy s prevodem

3.4 Business logika

existuje někajá možnost převodu formsů do javy - oracle adf - co to je, co to resi, proc to neresi muj problem

3.4.1 Triggery

jen ty, jejichž funkčnost bude muset být implementována.

- On-Delete, On-Insert, On-Update, Pre-Delete, Pre-Insert, Pre-Update
- When-Validate-Item

- 3.4.2 Databázové balíčky a uložené procedury
- 3.4.3 Forms knihovny
- 3.5 Uživatelské rozhraní
- 3.5.1 LOV

jaka alternativa v androidu

4 Zabezpečení

Server webové služby je dostupná v síti VPN. LDAP + Spring security

4.1 LDAP

Directory Access Protocol (LDAP) je internetový protokol definující přístup k distribuované adresářové službě. Podle tohoto protokolu jsou jednotlivé položky na serveru ukládány formou záznamů a uspořádány do stromové struktury. Protokol LDAP je byl navržen v souladu se sadou standartů X.500 vyvinutých pro adresářové služby v počítačových sítích. Protokol LDAP je jejich odlehčenou verzí.

Aplikace funguje na bázi klient-server. Klient se při komunikaci se serverem autentizuje. Prostřednictvím klienta lze přidávat, modifikovat a mazat záznamy na serveru.

4.1.1 Schéma

Úkolem informačního modelu LDAP je definovat datové typy a informace, které lze v adresářovém serveru ukládat. Data jsou uchovávána ve stromové struktuře pomocí záznamů. Záznam představuje souhrn atributů (dvojice jméno - hodnota). Atributy nesou informaci o stavu daného záznamu. Záznamy, uložené v adresáři, musí odpovídat přípustnému schématu. Schéma představuje soubor povolených objektových tříd a k nim náležících atributů. Ukázka schématu definující strukturu záznamu zaměstnance:

```
objectclass ( 1.1.2.2.2 NAME 'zamestnanec'
DESC 'zamestnanec firmy'
SUP osoba
MUST ( jmeno $ identifikacniCislo )
MAY zkratkaZamestnance )
```

Objekt popisující zaměstnance dědí od objektu osoba, vyžaduje povinný atribut 'jmeno' a 'identifikacniCislo' a nepovinny atribut 'zkratkaZamestnance'.

 $Zabezpe\check{c}eni$ LDAP

4.1.2 Funkční model

Funkční model umožňuje pomocí základních operací manipulovat a přistupovat k záznamům v adresáři a měnit či zjišťovat tak jejich stav.

- Autentizační operace: Slouží k přihlášení a odhlášení uživatele pro komunikaci s adresářovým serverem. Jsou jimi míněny především operace bind a unbind. Na úspěšném provedení operace bind závisí výsledky aktualizačních a dotazovacích operací nad adresářem.
- Aktualizační a dotazovací operace: Každý adresářový server podporuje základní operace s daty, jako je vyhledávání, přidávání, mazání, porovnávání a modifikace záznamů. Tyto operace bývají často spjaté s nastavením bezpečnostního modelu.

4.1.3 LDAP URL

Umístění zdroje je v LDAP specifikováno pomocí URL, které má následující tvar:

ldap://host:port/DN?attributes?scope?filter?extensions

- host doména nebo IP adresa
- port síťový port (defaultně 389)
- DN význačné jméno použité jako základ pro vyhedávání
- attributes seznam atributů
- scope specifikuje vyhledávácí rozsah
- filter filtrovací kritérium
- extensions rozšíření

5 Webová služba

5.1 REST

Zdroj události

GET	$events/\{icp\}?from=\{from\}\&to=\{to\}$
	Získá všechny události zaměstnance za dané období
	Parametry:
	• icp - identifikátor zaměstnance
	• from - datum začátku období
	• to - datum konce období
DELETE	events/{rowid}
	Smaže danou událost
	Parametry:
	• rowid - identifikátor události
POST	events
	Vytvoří událost, používá se bez parametrů protože iden-
	tifikátor pro událost vytváří server
PUT	events/{rowid}
	Aktualizuje danou událost
	Parametry:
	• rowid - identifikátor události

Zdroj zaměstnanci

GET	employees/{icp}
	Získá seznam všech zaměstnanců, kteří jsou aktuálně v
	zaměstnaneckém poměru, obsahuje informaci zda jsou
	tito zaměstnanci podřízení, vzhledem k zaměstnanci
	identifikovém pomocí parametru
	Parametry:
	• icp - identifikátor zaměstnance
GET	employees
	Získá poslední událost v docházce všech zaměstnanců,
	kteří jsou aktuálně v zaměstnaneckém poměru

Webová služba REST

Zdroj výkazy práce

GET	$records/\{kodpra\}?from = \{from\}\&to = \{to\}$
	Získá všechny výkazy práce zaměstnance za dané období
	Parametry:
	• kodpra - identifikátor zaměstnance (zkratka)
	• from - datum začátku období
	• to - datum konce období

TODO uri authentikace?, test spojeni?

6 Android aplikace

6.1 Funkcionalita

Na základě analýzy současného systému a potřeb zaměstnanců byla vybrána k implementaci následující funkčnost:

Docházka

- Přehledné zobrazení událostí docházky daného zaměstnance
- Uživatel má možnost přidávat, ediovat a mazat svoje události
- Aplikace zajišťuje automatickou synchronzaci těchto údajů s firemní databází
- Zobrazení poměru typů docházkových událostí za dané období

Aktuální přítomnost na pracovišti

- Zobrazení seznamu zaměstnanců aktuálně přítomných na pracovišti
- Uživatel má možnost spravovat seznam svých "oblíbených" zaměstnanců a tento seznam zobrazovat přednostně

Výkazy práce

- Zobrazení poměru typů zakázek za dané období
- Zobrazení vývoje vývoje daného typu zakázky v daném období
- Možnost zobrazení těchto údajů i za jiné zaměstnance

6.1.1 Nastavení a konfigurovatelnost

Aplikace si musí pamatovat údaje nutné pro snadnou obsluhu tzn. uživatelské jméno a heslo, adresu umístění webové služby a tyto údaje jsou konfigurovatelné.

Dále aplikace umožní uživateli konfigurovat vzhled některých kompoment, jako je barva typu události v docházce a typu záznamu ve výkazech.

6.1.2 Uživatelská přívětivost

Uživatelské rozhraní aplikace klade důraz na přehlednost, ergonomii a časově efektivní obsluhu.

6.2 Architektura

Android aplikace funguje jako tenký klient, který se připojuje k webové službě. Webová služba používá REST architekturu a přistupuje k samotné databázi.

- Webová služba Java EE 6, aplikační server GlassFish
- Databáze Oracle 10g, obsahuje navíc databázové procedury, které se používají v současných formulářích
- Android obsahuje persistentní úložiště, obsahuje záznamy o docházce, úložiště se bude automaticky synchronizovat ve stavu online s databázovým serverem prostřednictvím webové služby

TODO prepsat srozumitelneji TODO schema komunikace -HHTP, JDBC

6.3 Business logika

prijde to do webove sluzby - duvody

6.4 Android komponenty

- 1. komponenty pro sync a auth, provazani s android ucetm
- 2. CursorLoader
- 3. Async task
- 4. nestandartni UI
- 5. modifilkace adapterview
- 6. cutom UI viewgroup
- + nejaka ukazka konkretniho pouziti

6.5 Ukládání dat

Sdílené preference

ukládá primitivní datové typy ve tvaru klíč-hodnota. Slouží k uložení nastavení specifických pro aplikaci. Toto nastavení může být uloženo jako soukromé, kdy mohou k datům přistupovat pouze aplikace sdílející stejné *Linux user ID*.

V aplikaci používám toto úložiště pro nastavení síťového připojení (doména a port webové služby) a barevného nastavení pro typy docházkových událostí.

Načtení dat se typicky odehrává v onCreate() metodě aktivity:

```
%\begin{lstlisting}
SharedPreferences settings = getSharedPreferences(PREFS_NAME,
Context.MODE_PRIVATE);
int color = settings.getInt("color", defaultColor);
%\end{lstlisting}
```

Uložení dat se typicky odehrává v onStop() metodě aktivity:

```
SharedPreferences settings = getSharedPreferences(PREFS_NAME,
Context.MODE_PRIVATE);
```

Android aplikace SQLite

```
SharedPreferences.Editor editor = settings.edit();
editor.putInt(("color", userColor);
editor.commit();
```

Interní úložiště

Externí úložiště

SQLite databáze

Cloudové úložiště

6.6 SQLite

je treba resit delku dat napriklad stringu?, dynamic typing

V knihovnách pro Forms aplikace se nachází další kód, který bude nutné přepsat do webové služby.

6.7 REST

RestaTemplates - springframework

- 1. REST operace davkove vs jednotlive
- 2. REST, tabulka URI,

6.8 Synchronizace

- 1. sync algoritmus 2 algoritmy (jeden ideální, druhý reálný), srovnání
- 2. sync architektura komponenty

6.9 Zabezpečení

-authentikace

6.10 Oprávnění

persmission v manifestu, vypsat a vysvětlit

- 6.11 Zpětná kompatibilita
- 6.12 Budoucí rozšiřitelnost
- 6.13 Vytváření grafů

knihovny, cloudové řešení, vlastní komponenty

6.14 Chybové reporty

7 Testování

7.1 O čem psát...

- 1. popsat IMIS
- 2. pripraveno webove sluzby na dalsi mobilni platformy
- 3. cinnost apliakce online/offline
- 4. flow diagramy pro ruzne cinnosti
- 5. pristupova prava
- 6. uspora pesistentni pameti na strane androida
- 7. chybove reporty a opravy na aplikaci v ostrem prostredi, obrazek + ukazka
- 8. jak zjisit zmenu zaznamu, v datech se uklada pouze datum posledni zmeny, nikoli presny cas
- 9. perioda automatickeho mazani dat
- 10. datovy model schema

7.2 Zásady pro vypracování

- Prozkoumejte systém IMIS pro evidenci docházky a pracovních výkazů. Vyberte činnosti, které by bylo vhodné implementovat i pro mobilní zařízení.
- 2. Navrhněte mobilní aplikaci pro platformu Android, které bude obsahovat vybrané funkce z předchozího bodu zadání. Zvažte aspekty zabezpečení komunikace aplikace se systémem.
- 3. Implementujte navržené řešení, berte přitom v úvahu možnou rozšiřitelnost o další funkce.
- 4. Ověřte funkcionalitu vytvořené aplikace.

